

Ekim

Kasım

Aralık

b i r l i k

Yıl 33 ★ Sayı 61

İstanbul'un Yeni Merkezi

ÜMRANIYE

Belediye Başkanı Hasan Can ile Röportaj

Kapak Dosyası:

Avrupa Kültür Başkenti

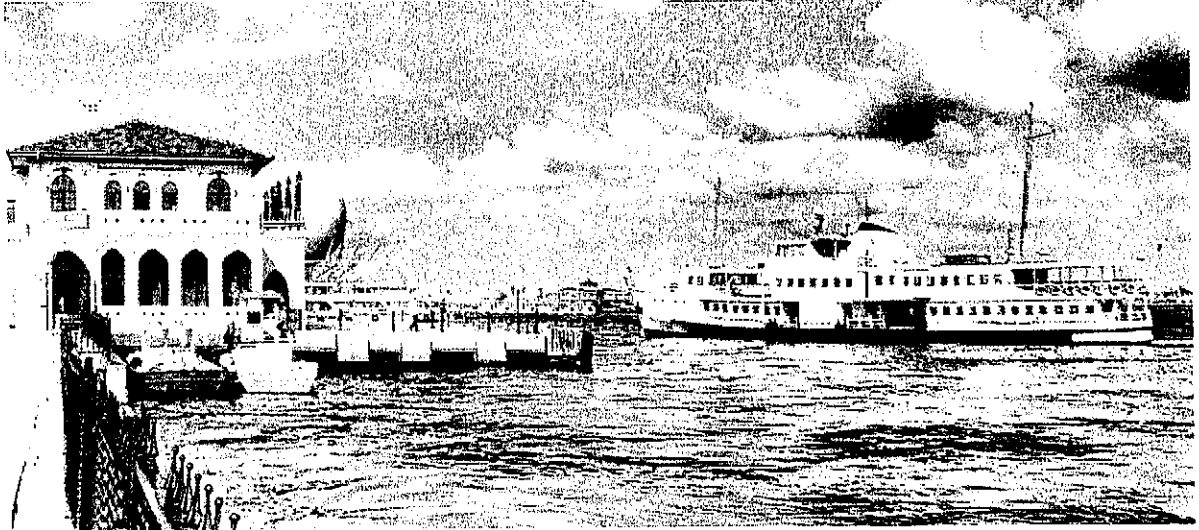
İSTANBUL

Novruz Bayramı

Keleş Sözlüğü

İstanbul'da Yeni Bir Dünya

2010 Avrupa Kültür Başkenti Bağlamında İstanbul'da Turizm

Üretim, istihdam, dış ticaret açıklarını kapatmadaki önemi ve bölgeler arası dengesizliği gidermedeki etkisi dolayısıyla turizm sektörü, ülkelerin çoğunda öne çıkan bir sektör olmuştur. Turizm sadece doğrudan ekonomiyi etkilemekle kalmayıp; onlarca sektörü harekete geçirmekte, çarpan etkisiyle geliri yaklaşık 4 kat artırmaktadır.

Ülkemizin bulunduğu coğrafya, sahip olduğu iklim koşulları ve içinde barındırdığı medeniyetler itibarıyla, dünyanın en önemli turizm bölgeleri arasında yer aldığı bilinmektedir. Ancak ülkemizi ziyaret eden toplam yabancı turistin, ağırlıklı olarak deniz-kum-güneş turizmini tercih ettiği de bir gerçektir. Turizmin mevsimsel karakteri nedeniyle, buradan elde edilen gelirin yılın diğer aylarına yansımaması, yıla yayılmasını sağlayacak tedbirler alınmasını sıkça gündeme getirmektedir. Türkiye bu açıdan diğer ülkelere göre daha fazla avantajlara sahiptir.

İstanbul'unuzun 2010 yılında "Avrupa Kültür Başkenti" olarak ilan edilmesi çok önemli bir fırsatı ayağımıza getirmiştir. Her ne kadar Türkiye turizmi deniz-kum-güneş üçlüsü ile başat turizmi oluşturursa da, bölgelerimize gelen turist sayısında birinci sırayı İstanbul almaktadır. İstanbul'a gelen turistler ağırlıklı olarak kültür turizmine gelmektedir. Türkiye'de artan gelirle birlikte çevre, sağlık eğitim ve güvenlik konularındaki iyileşmeler, turizmi geliştiren bir ortam hazırlamaktadır.

Son yıllarda yapılan yatırım ve tanıtımlarla İstanbul'da gelişen "Kongre Turizmi", şehir içi toplu ulaşım sisteminin iyileştirilmesi, kapasitelerinin artırılması, çeşitlendirilmesi ve entegrasyonu, sur içi

restorasyon çalışmalarıyla birlikte düşünüldüğünde; İstanbul turizminin artan bir hızla gelişmesi kaçınılmaz olacaktır.

Türkiye ve İstanbul'da Turizm

1980 yılındaki turizm gelirlerimiz 326 milyon dolardan, 2000 yılında 7,7 milyar dolara, 2007 yılında ise 17,2 milyar dolara ulaşmıştır. Bu dönemdeki yabancı turist sayısı ise sırayla; 1,3 milyon, 5,4 milyon, 10,5 milyon ve 23 milyondur. Bu rakamların 2008 yılı sonunda daha yüksek olacağı anlaşılmaktadır. Ortalama turist harcaması maalesef 500-750 \$ civarında gerçekleşmiştir. Bu gelişmeye rağmen Türkiye, turizm ürünlerini yüksek fiyatlardan satamamış ve/veya turist başına harcamalar önemli artış göstermemiştir.

Turizm İşletme Belgeli ve Turizm Yatırım Belgeli toplam yatak sayısı 1980'de 82.332 iken hızlı bir artış göstererek; 1990'da 498.742'ye, 2000 yılında 568.962'ye çıkmış, 2007'de ise 750.000'i aşmıştır.

Bir ülkenin yabancı ve yerli turist çekebilmesi için sadece sahip olduğu doğal, beşeri, kültürel ve ekonomik değerlere sahip olması yeterli değildir. Turizmin gelişmesinin bağlı olduğu bir dizi faktör vardır. Bu faktörler; siyasi istikrar ve turistlerin ülkemize gelişini kolaylaştıracak politik kararlar, yasal düzenlemeler, güvenlik, korunmuş tarihi ve kültürel değerlerin modern bir alt yapıyla sunumu, yetişmiş insan gücü, sağlıklı bir çevre ve alt yapı, turistlerin ülkemiz için yaptırdığı rezervasyondan dönüşlerine kadarki süreçte ortaya çıkabilecek hukuki sorunlarının çözümüne yönelik hukuki düzenlemeler, insanlarımızın tutum

ve davranışları, yabancı dil bilgisi ve rehberlik hizmetleri olarak sıralanabilir.

İlk bakışta dünyada ve ülkemizde, turizmin sadece deniz-kum-güneş turizminden müteşekkil olduğu düşünülmemektedir. Hâlbuki turizmin başlangıcı kültür gezileri, öğrenme, tanıma, merak giderme ve eğlenme içgüdülerinin bir sonucudur. Turizm anlayışı, dinlenceden ziyade kültürel ağırlıklıdır ve çoğunlukla varlıklı kesimin katıldığı bir faaliyettir. Ülkemiz bu açıdan oldukça zengin kaynaklara sahiptir. Bir yarımada biçiminde olan Türkiye'nin deniz-kum-güneş yanında, sahip olduğu tarihi ve kültürel zenginlikler, kongre, yat, doğa ve kaplıca gibi sağlık turizm potansiyeli oldukça yüksektir. İstanbul ise neredeyse bunların tümüne sahip bir şehirdir. Bulunduğu coğrafya, iklim ve sahip olduğu 3000 yıllık derin tarih ve kültürü, İstanbul'u diğer dünya kentleri arasında öne çıkarmaktadır. Ne var ki, bu güzel şehir, dünya turizminden hak ettiği payı alamamaktadır. UNESCO'nun İstanbul'u 2010 "Avrupa Kültür Başkenti" olarak ilan etmesi, bir fırsat olarak değerlendirilmeli ve bu husustaki çalışmalara ağırlık verilmelidir.

Türkiye'nin artan geliri, şehircilik, altyapı, çevre, sağlık ve eğitim konusundaki iyileşmeler, turizmi daha nitelikli hale getirmiştir. Yeni turizm alanlarının belirlenmesi, turizm konusunda eğitilmiş işgücünün sektörde yer almaya başlaması, tarihi ve kültürel değerlerin korunarak yaşatılması ve restorasyon çalışmaları, ülkemizi Avrupa'daki rakipleri karşısında üstün bir konuma getirmeye başlamıştır. İstanbul, 120 bin civarındaki yatak sayısı ve dünyanın önde gelen şehirlerinden geri kalmayan doluluk oranıyla geleceği aydınlık bir şehirdir.

Yakın geçmişe kadar İstanbul; bu kültürler mozaiği iken, bu özelliğini önemli ölçüde kaybetmiş görünmektedir. Buna rağmen dünyanın cazibe merkezi olmaya adaydır. Sur içinin restorasyonu, ulaştırma konusundaki çalışmaların tamamlanması, İstanbul sur içinin trafikten arındırılarak; toplu taşımacılığa ve zorunlu hallerde özel ve hizmet araçlarının kullanımına izin verilmesi halinde şehir, tam bir açık hava müzesi haline gelecek durumdadır.

Haydarpaşa Garı

İstanbul'un rakibi konumunda olan Londra, Paris ve Roma gibi Avrupa şehirleri ülkeye gelen turistlerin yarısına yakınına çekerken, İstanbul, Türkiye'ye gelen turistlerin sadece %30'unu çekmektedir. Anılan şehirlerin tarihi ve kültürel zenginliklerini İstanbul ile kıyaslamak mümkün değildir. Bu şehirlerin bakımlı ve modern olması, konaklama, ulaşım, çevre, sağlık ve güvenlik açısından avantajlı konumda olmaları, destinasyona ulaşımın düşük maliyetlerle gerçekleştirilebilmesi (geçilen hava sahası, havaalanı vergileri v.s.), tur operatörlerinin karlılığını artırdığından, bölgeye gelen turist sayısının artmasına neden olmaktadır. Ayrıca bu şehirlerle ilgili güçlü bir tanıtım faaliyeti de yürütülmektedir.

Son yıllarda İstanbul'un güvenliğinin modern yöntemlerle sağlanması konusunda merkezi ve yerel idarelerin önemli çalışmalar yaptığı ve başarılar elde ettiği bilinmektedir. Her şeyden evvel bu sektörde çalışanların, eskisine nispetle eğitilmiş ve vasıflı olduğu gerçeği göz ardı edilemez. İlave olarak; itfaiye, sağlık ve güvenlik alanında modern araçların kullanılması ve elektronik denetleme sistemlerinin hayata geçirilmesi, dahası bunların sayısının artmaya devam etmesi büyük bir başarı, turizm için cazibe oluşturacak yatırımlar olarak nitelendirilebilir.

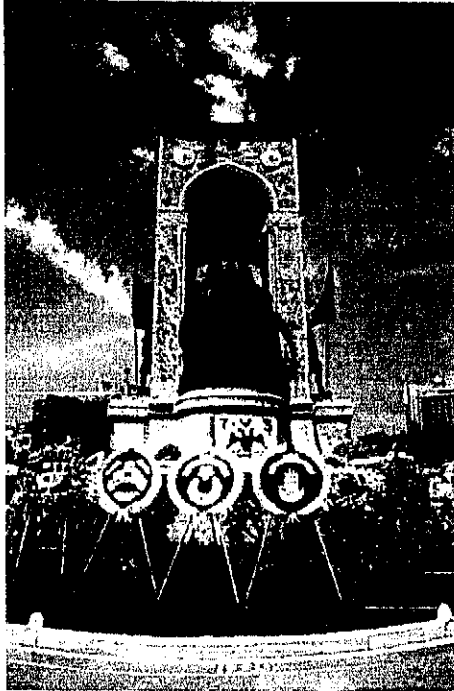
İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından yıllardır sürdürülen çalışmalar sonucunda; şehir içi kara yollarının düzenlenmesi ve yenilenmesi, raylı sistemin geliştirilmesi, metro çalışmaları, metrobüs hizmeti, deniz ulaşımının modernize edilmesi ve bunların da ötesinde, tüm toplu ulaşım sisteminin entegrasyonu çalışmaları, İstanbul'u geleceğe taşıyacak nitelikteki çalışmalardır.

İstanbul Turizminin Geleceği

2010 yılı "Avrupa Kültür Başkenti" olarak seçilen İstanbul derin tarihi, 1600 yılı aşan imparatorluk yaşamıyla, 120'den fazla imparator ve sultanın hüküm sürdüğü bir şehir olmuştur. Ayrıca Hıristiyanlar başta olmak üzere; Müslümanlar açısından da kutsal bir şehir olarak algılanmaktadır.

Türkiye, turizm politikalarıyla İstanbul'u ilk sıraya yerleştirmeyi başarmalıdır. Zira İstanbul diğer turizm destinasyonlarına ulaşımına da imkân veren bir konumdadır.

Konaklama tesisleri ve yatak kapasitesi artırılmalıdır. Bunun için şehir merkezi dışındaki otellerin ulaşım sorunları ve güzergâhları, uygun konumlara getirilmelidir. Sektör çalışanlarının daha nitelikli olmasına yönelik tedbirler alınmalıdır. Yerel yönetimler, merkezi yönetim ve eğitim kurumlarıyla işbirliği yapılarak; nitelikli eleman istihdamı öncelenmelidir.

Taksim Cumhuriyet Anıtı

Şehrin tanıtımı amacıyla; yayınlar, kara, deniz, demir ve hava yolları ulaşımına ait ayrıntılı broşürler, haritalar hazırlanmalı ve bunları elde etme kolaylıkları getirilmelidir. Maalesef metro ve demiryolu ulaşımına ait ayrıntılı haritaları içeren broşürler sınırlıdır. Dünyanın gelişmiş ülke ve şehirlerinde bu konudaki başarılar göz önündedir. İstanbul ve çevresindeki tüm tarihi ve kültürel değerlerin ayrıntılı envanterinin çıkarılması ve bunların tanıtım kitapları haline getirilmesi gerekmektedir. Turistlerin ulaşabileceği her alanda bu yayınların bulundurulması sağlanmalıdır.

Kamu kurumları tarafından yapılan ve işletilen müzeler yanında, özel sektörün teşvik edilmesiyle müze sayısı artırılmalıdır. Kültür turizminin daha fazla kazanç getirmesi yanında, sürdürülebilir bir turizmin temel koşulu olduğu unutulmamalıdır.

Mısır'ın tanıtımında önemli bir katkı yapan ve Batılı yazarlara yazdırılarak; en çok satan kitaplar arasında yer alan "Ramses" ve "Musa" başlıklı dizi kitapları bir örnek olarak ele alınacak olursa (Christian Jack); Türkiye ve İstanbul'la ilgili bu alanda tanınmış yazarlara yazdırılarak, çeşitli dünya dillerine çevrilecek; yer belirten hikâye, kurgu ve romanlar, beklenmedik bir turizm artışına neden olacaktır. Bu yöntemle uyandırılacak merak, özellikle Batılı turistlerin kültür turizmüne akmasına neden olacaktır. Bilinmelidir ki, en önemli reklâm, kulaktan kulağa gerçekleşmektedir.

İstanbul'un yurt dışında festival ve tanıtım geceleri biçimindeki organizasyonlarla tanıtılması, turistlere yönelik birkaç dilde yayın yapan gazete ve dergilerin çıkarılması, turistlerin birkaç gün içinde neler yapabileceklerini anlatan broşürlerin hazırlanması, turistik merkezlerde bulunan yer ve çevreyi tanıtan harita ve tanıtım panolarının yerleştirilmesi, önceden tanıtımı yapılmak kaydıyla, tanınmış dünya sirklerinin davet edilmesi, otellerin hava yoluyla İstanbul'da kalmak üzere; gelen turistlere kısa Anadolu turları planlamaları, seyyar satıcıların engellenmeleri gibi faaliyetler gerçekleştirilmelidir.

Sonuç

Bugün yaklaşık 18 milyar dolar turizm gelir elde eden ve 23,5 milyon turisti ağırlayan ülkemiz, dış ticaret açıklarını kapatmada turizm gelirlerine neredeyse bağımlı hale gelmiştir. Gelişen ekonomimiz alt yapı, çevre, sağlık ve eğitim alanlarındaki nicelik ve niteliksel gelişmeye rağmen, uzun yıllardır turizmde bir marka olmak ve kişi başına yüksek harcama yapan turistleri ağırlamak konusunda tatmin edici bir başarı yakalanamamıştır.

İstanbul'un dünya ve Türkiye turizminden aldığı payı artırması gerekmektedir. Bunun için gerekli koşullara da sahiptir. Kabul etmek gerekir ki, böyle bir çalışma sadece merkezi yönetimin ve sadece yerel yönetimlerin sonuçlandırabileceği bir çalışma değildir. Tüm ihtiyaçların birlikte ele alınarak; gerekli politikaların kısa, orta ve uzun vadeli hedefler doğrultusunda belirlenmesi, buna uygun yasal düzenleme ve organizasyonların yapılması gerekir.